

Dagen i labbet i Lund

Berättelse

Det var år 1957, i ett laboratorium i Lund. Arvid Carlsson var 34 år och arbetade som forskare. Den här dagen skulle bli en av de viktigaste i hans liv, men han visste det inte ännu.

På bordet låg några kaniner. Tidigare hade de fått ett ämne som heter reserpin. Det gjorde att kaninerna nästan inte kunde röra sig. De låg helt stilla, och deras ögonlock hängde ner. De såg trötta och sjuka ut.

Arvid var inte ensam. Hans kollegor Margit Lindqvist och Tor Magnusson var med honom. Tillsammans ville de testa en idé. Arvid trodde att kaninerna saknade ett ämne i hjärnan som heter dopamin. Han trodde också att dopamin behövs för att kroppen ska kunna röra sig.

Därför gav de kaninerna ett nytt ämne som heter L-dopa. Kroppen gör nämligen om L-dopa till dopamin. Sedan väntade de och tittade noga.

Efter en stund började något hända. En kanin lyfte på huvudet. En annan rörde på benen. Snart kunde kaninerna sitta upp och röra sig igen, precis som vanligt. Det var som om de hade vaknat.

Arvid och hans kollegor förstod att det här var stort. De hade visat att dopamin styr våra rörelser. Senare samma år, den 30 november 1957, skrev de om sitt försök i en känd tidskrift som heter Nature.

Den här upptäckten blev mycket viktig. Många år senare, år 2000, fick Arvid Carlsson Nobelpriset. Men allt började med några kaniner på ett bord i Lund.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
ett laboratorium	ett rum där forskare gör försök
en forskare	en person som tar reda på ny kunskap
reserpin	ett ämne som tar bort dopamin
ett ögonlock	huden som täcker ögat
en kollega	en person man arbetar med
dopamin	ett ämne i hjärnan
en hjärna	det vi tänker och styr kroppen med
L-dopa	ett ämne som blir dopamin i kroppen
ett försök	när man testar något för att se vad som händer
en tidskrift	en sorts tidning, här för forskare
en upptäckt	när man hittar något nytt och viktigt

Läsförståelsefrågor

- Var och när utspelar sig berättelsen?
 - I Göteborg år 2000
 - I Lund år 1957
 - I Stockholm år 1923
- Hur var kaninerna i början?
 - De kunde nästan inte röra sig.
 - De sprang runt i rummet.
 - De åt mat hela tiden.
- Vad trodde Arvid att kaninerna saknade?
 - Mat och vatten
 - Dopamin i hjärnan
 - Sömn
- Vad hände efter att kaninerna fått L-dopa?
 - De somnade djupt.
 - De kunde röra sig igen.
 - De blev ännu tröttare.
- Stämmer påståendena? Svara *ja*, *nej* eller *det står inte i texten*.
 - Margit Lindqvist och Tor Magnusson var med i labbet.
 - Kaninerna fick reserpin av en annan forskare i Stockholm.
 - Försöket skrevs om i tidskriften Nature.
- Varför var den här dagen viktig för Arvid Carlsson? Skriv kort. (öppen fråga)
- Texten säger att det var "som om de hade vaknat". Vad betyder det?

Diskussionsfrågor

- Arvid testade en idé som han trodde på. Har du någon gång velat testa en egen idé?
- Varför är det bra att arbeta tillsammans med andra, som Arvid gjorde med Margit och Tor?
- Vad tror du Arvid kände när kaninerna började röra sig igen?
- **Skriv (4 meningar):** Skriv om en gång då du eller någon du känner lärde sig något nytt och viktigt.